

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра Економіки підприємства та організації підприємницької діяльності
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
«Економіка та стратегія розвитку підприємства»
(назва магістерської програми)

на тему:
**ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ
ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА
НА ПРИКЛАДІ ДП «МТП «ЮЖНИЙ»»**

Виконавець:

студент 2 курсу магістратури ЦЗФН
Трибусян Євгеній Олегович

_____
/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Літвінова Вікторія Олександрівна

_____
/підпис/

В наш час, будь-яка діяльність визначається ефективністю, і майже завжди ефективність залежить від людського ресурсу, який бере участь в цій діяльності. У ХХІ ст. при стрімкому технологічному процесі обсяг інформації настільки виріс, що до використання трудових ресурсів пред'являють багато нових вимог.

Трудові ресурси - головна продуктивна сила суспільства, що складається з населення працездатного віку, яка завдяки своїм інтелектуальним і психофізіологічними якостями здатна брати участь у суспільно-корисній діяльності, виробляючи матеріальні та духовні блага і послуги.

Шляхи вдосконалення використання трудових ресурсів безпосередньо пов'язані з аналізом забезпеченості підприємства кадрами, використанням фонду робочого часу, аналізом продуктивності праці.

Вивчення проблем вдосконалення використання трудових ресурсів на підприємстві має важливе значення для його успішного функціонування, що і зумовило актуальність дослідження і вибір теми дипломної роботи.

Питаннями ефективності праці займався вчений А. К. Гаст. Проблемами організації праці та управління був П. М. Керженцев. При НДІ праці питаннями нормування управлінської праці займався Г. Е. Слезингер і ряд інших вчених і наукових співробітників, як Л. Н. Качалина, О. В. Козлова, Г. Х. Попова, Л. Н. Зудина. На практиці в організаціях з управління трудовими ресурсами широко застосовуються методи Д.Ульріха, Д. Філіпса. Теоріями мотивації праці займалися А. Мослоу, Д. Адамс. Вивчаючи праці даних вчених, психологів, можна відзначити, що велике місце в організації займають питання навчання, перепідготовки персоналу.

Мета дослідження. Метою дипломної роботи є розгляд наукових засад поняття «трудові ресурси», розгляд форм та методів визначення ефективності їх використання.

Завдання дослідження. Для досягнення поставленої мети були сформульовані та вирішені такі завдання:

- 1) дослідити сутність поняття «трудові ресурси», їх взаємозв'язок з персоналом та кадровим потенціалом підприємства.
- 2) проаналізувати сучасні підходи до визначення ефективності використання трудових ресурсів на підприємстві, визначити їх переваги та недоліки;
- 3) проаналізувати специфічні риси діяльності портів в Україні;
- 4) проаналізувати основні фінансово-економічні показники діяльності ДП МТП «Южний»;
- 5) дослідити структуру фонду робочого часу на підприємстві;
- 6) провести оцінку використання робочого часу на ДП МТП «Южний»;
- 7) проаналізувати рух трудових ресурсів на підприємстві;
- 8) надати підприємству ДП МТП «Южний» рекомендації щодо підвищення ефективності використання трудових ресурсів.

Предмет дослідження – трудові ресурси підприємства.

Об'єктом дослідження є рівень ефективності використання трудових ресурсів на підприємстві ДП МТП «Южний».

Наукова новизна дослідження: запропоновано трьохфакторна модель оцінки зміни фонду робочого часу на підприємстві.

Методологія дослідження. У процесі роботи використовувалися такі методи: спостереження, узагальнення, кількісно-якісний, системний і порівняльний аналіз, конкретизація, логічне узагальнення, статистичні методи вибірки й групування, а також індексний та факторний методи для дослідження ефективності оплати праці на підприємстві.

У процесі дослідження використано такі загальнонаукові методи пізнання: спостереження, порівняння, абстракції, індукції і дедукції, вимірювання взаємозв'язків, поєднання аналізу та синтезу, узагальнення, а також спеціальні методи – статистичних групувань, методи економічного аналізу, економіко-математичні методи – для дослідження тенденцій розвитку морських портів України.

Всі розрахунки в дипломній роботі здійснені за допомогою комп'ютерної програми Microsoft Excel.

Інформаційна база дослідження. Теоретичною основою дослідження є матеріали навчальної й учбово-методичної літератури, праці вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів з питань оцінки економічної безпеки підприємства, періодична преса, і навіть матеріали науково-практичних конференцій.

Інформаційно-статистичні джерела дослідження – матеріали Державного комітету статистики України, офіційна документація підприємства, дані бухгалтерського обліку і звітність ДП МТП «Южний», нормативні документи, аналітичні та статистичні матеріали.

Практичне значення результатів відображається в наданні рекомендацій підприємству ДП МТП «Южний» щодо підвищення ефективності використання трудових ресурсів підприємства за рахунок скорочення втрат робочого часу та покращення кадрової політики підприємства.

Структура і обсяг роботи. Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (55 найменувань). Загальний обсяг дипломної роботи магістра становить 96 сторінки комп'ютерного тексту, містить 22 таблиці та 7 рисунків. Обсяг основної частини роботи 85 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ» розглянута економічна сутність та роль трудових ресурсів в діяльності підприємства, проаналізовано ефективність використання трудових ресурсів на

підприємстві, визначені основні напрями в управлінні трудовими ресурсами з ціллю підвищення їх ефективності.

У другому розділі «ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ ДП «ЮЖНИЙ»» проведено аналіз діяльності морських портів України, надана фінансово-економічна характеристика діяльності підприємства ДП МТП «Южний». У третьому підрозділі проведений аналіз забезпеченості підприємства трудовими ресурсами, визначена ефективність їх використання на підприємстві та зроблені відповідні висновки.

У третьому розділі «НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА» надані рекомендації щодо підвищення ефективності використання трудових ресурсів за рахунок підвищення трудової дисципліни, покращення використання фонду робочого часу та покращення якості відбору персоналу.

ВИСНОВКИ

1. Трудові ресурси - частина населення країни, яка з фізичного розвитку, придбаному освіті, професійно-кваліфікаційному рівню здатна займатися суспільно-корисною діяльністю. На рівні окремих підприємств і організацій замість терміна «трудові ресурси» найчастіше використовують термін «кадри» або «персонал».

2. Структура персоналу підприємства за освітою, досвідом та віком характеризують якісний склад трудових ресурсів підприємства

3. Ключовими показниками що характеризують рівень ефективності використання трудових ресурсів підприємства є коефіцієнт використання фонду робочого часу та продуктивність праці.

4. Управління трудовими ресурсами на підприємстві передбачає, як контролюючи, так і стимулюючи заходи..

5. Україна має благо приємні умови для розвитку морського транспорту, чим обумовлена велика кількість портів на території країни. Великі можливості має експорт морських транспортних послуг. У структурі вантажних морських перевезень значно переважають наймасовіші вантажі, які займають чільне місце і у структурі експортно-імпортних поставок України. Це руди чорних і кольорових металів, кам'яне вугілля, кокс, нафта і нафтопродукти, мінерально-будівельні матеріали та продукція сільського господарства.

6. За період з 2014 по 2017 роки чиста виручка від реалізації постійно зростає, за три роки відбулось збільшення доходу від реалізації продукції ДП «МТП «Южний» на 1074958 тис. грн., або, майже у 2 рази. Собівартість продукції зростає більшими темпами ніж чиста виручка від реалізації продукції, що є безумовно негативною тенденцією. Зміна обсягів доходу від реалізації продукції та собівартості реалізованої продукції обумовила й зміну валового та чистого прибутків. Рентабельність продажу за досліджуваний період значно покращується. Якщо у 2014 році показник становив 15%, до 33,2% у 2017 році.

Зростання обсягу обігових коштів на підприємстві пов'язане зі зростанням обсягу незавершеного виробництва (порт веде капітальне будівництво), зростанням дебіторських заборгованостей та накопиченням грошової маси у касах та на рахунках підприємства.

Середньорічна чисельність працюючих на підприємстві поступово зменшується.. Відповідно до зміни чисельності працюючих змінюється й показник продуктивності праці. У 2017 відбувається скорочення показнику продуктивності праці у порівнянні з 2016 роком на 22,4%, але ж в цілому за період продуктивність праці зростає на 85,5% або на 302,8 тис. грн. на особу.

7. Дослідження структури фонду робочого часу показало достатньо високу ефективність використання робочої сили у часі, але також виявило занадто високий рівень втрат часу за рахунок лікарняних відпусток. Крім

того на підприємстві достатньо високий рівень плинності кадрів та загального руху персоналу.

8. Захід спрямований на покращення трудової дисципліни надасть підприємству можливість скоротити втрати робочого часу, а також скоротити фонд оплати праці за рахунок скорочення запізнювань та дострокових походів з робочого місця..

Захід, що спрямований на скорочення лікарняних відпусток надасть підприємству можливість скоротити чисельність працюючих, що призведе до скорочення фонду оплати праці та підвищенню продуктивності праці.

Захід, що спрямований на покращення кадрової політики дозволить скоротити плинність кадрів за рахунок більш якісного відбору персоналу.

АНОТАЦІЯ

Трибусян Є.О., «ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ДП «МТП «ЮЖНИЙ»»»

кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за магістерською програмою «Економіка та стратегія розвитку підприємства»,

Одеський національний економічний університет

м. Одеса, 2018 рік

Дипломна робота складається з трьох розділів. Предмет дослідження – трудові ресурси підприємства. Об'єктом дослідження є рівень ефективності використання трудових ресурсів на підприємстві ДП МТП «Южний».

У роботі розглядаються розглянута економічна сутність та роль трудових ресурсів в діяльності підприємства, проаналізовано ефективність використання трудових ресурсів на підприємстві, визначені основні напрями в управлінні трудовими ресурсами з ціллю підвищення їх ефективності. Зроблено загальний аналіз діяльності підприємства ДП МТП «Южний» на підставі розрахованих економічних показників. Виконано аналіз ефективності використання трудових ресурсів. Для аналізу фонду робочого часу застосовані факторні методи.

Пропонується підвищити ефективність використання ефективності використання трудових ресурсів за рахунок підвищення трудової дисципліни, покращення використання фонду робочого часу та покращення якості відбору персоналу

Ключові слова: кадри, персонал, трудові ресурси, ефективність використання трудових ресурсів, фонд робочого часу, плинність кадрів.

SUMMARY

Tibusyan Ye.O., "ESTIMATION OF EFFICIENCY OF USE LABOR RESOURCES OF THE ENTERPRISE (AT THE EXAMPLE OF SE "ICP" YUZHNYI "»»»

Qualifying work for obtaining an educational master's degree in the specialty
"Entrepreneurship, Trade and Stock Exchanges" under the master's program
"Economics and Strategy of Enterprise Development"

Odessa National University of Economics

Odessa, 2018

This thesis consists of three sections. Subject of research: labor resources of the enterprise. The object of the research is the level of efficiency of the use of labor resources for enterprises of the State Enterprise ICP "Yuzhny".

The article considers the economic essence and the role of labor resources in the activity of the enterprise, analyzes the efficiency of the use of labor resources at the enterprise, defines the main directions in the management of labor resources with the aim of increasing their efficiency. A general analysis of the activity of the enterprise of the state enterprise MTP "Yuzhny" is made on the basis of the calculated economic indicators. An analysis of the efficiency of the use of labor resources is carried out. For analysis of the working time fund, factor methods are used.

It is proposed to increase the efficiency of using labor resources efficiently by increasing labor discipline, improving the use of the working time fund and improving the quality of personnel selection.

Key words: personnel, personnel, labor resources, efficiency of labor resources utilization, working time fund, staff turnover.